

5282  
6te Søndag efter Paaske 1846  
1846

Grundtvigs prædikenmanuskripter fra 1845-46, fasc. 36,  
udgivet januar 2010 af Lars Toftdahl Andersen  
i Grundtvig-Byens digitale bibliotek med støtte fra  
Tipsmidlerne (2001) og N.F.S. Grundtvigs Fond (2010).

8 ms, 24. maj 1846

### 6te Søndag efter Paaske 1846

*Hellige Gud-Fader! – Dit Ord er Sandhed! Dit Ord til os er Aand og Liv! – Troens Ord, som maa høres! ja, Himmelske Fader! Din eenbaarne Søn er dit evige Guddoms-Ord og Din Aand er ogsaa hans Aand, lad det derfor i Kampen mod alle aandløse Ord og alle ordløse Aander blive klart, at Vorherres Jesu Christi Ord kan bære Din Aand og at Vorherres Jesu Christi Aand kan føre Dit Ord til Treenighedens Ære og til vor Indlemmelse i Dit salige Samfund! Bønhør os i Vorherres Jesu Christi Navn: Fadervor! Du, som er i Himlene!*

-----

\* (Christne Venner! i vore selvkloge Dage, som kun alt for klart beviser Sandheden af Apostelen Pauli Ord, at Kundskab opblæser, maa det være alle Christnes ivrige Bestræbelse, om mueligt, at bevise endnu klarere, at Kiærlighed opbygger, og at Kiærlighed er den sande Guds-Kundskab, fordi den er et inderligt, fortroligt Bekiendskab med Gud, som Apostelen *Johannes* siger: Gud er Kiærlighed og hvo som bliver i Kiærlighed, bliver i Gud og Gud i ham, men hvo som ikke elsker, kiender ikke Gud. Ja m. V. beflitter vi os kun paa at elske Ham igien, som h)

-----

\* (Ch. V. naar Herren i Dagens Evangelium taler om dem, der vilde bandsætte hans Disipler og indbilde sig, de gjorde Gud en Tjeneste med at slaae dem ihjel, da lægger han til: det skal de gjøre, fordi de kiende hverken Faderen eller mig, men dette siger han ingenlunde for at undskylde sit Navns og sin Kirkes Fiender, men for at gjøre sine

-----

\* [Afsnittene er slettede i manuskriptet]

## 6te Søndag efter Paaske 1846

Discipler opmærksomme paa den store Trøst, der ligger i at vide, det er kun Ugudeligheden Christi Evangelium har imod sig, saa hvormeget dets Fiender end kan raabe paa Gud og Hans Ære, saa kiender de dog igrunden slet ikke til Ham, men er, som Psalmisten synger, fremmede for Ham af Moders Liv. Men skal vi forstaae dette og have Trøst deraf, da maae vi lægge Mærke til, at i Herrens Mund, som er Sandheden selv, har Ordet "kiende" noget ganske andet at sige end i Verdens Mund, hvorfor han ogsaa sagde til dem som baade havde seet hans Gierninger og hørt hans Taler: I kiender hverken mig eller min Fader)

[Christne Venner!]

Naar Herren i Dagens Evangelium taler om dem, der vilde bandsætte hans Disipler og indbilde sig, de gjorde Gud en Tjeneste ved at slaae dem ihjel, da lægger han til: det skal de gjøre, fordi de kiender hverken min Fader eller mig, og der er vel Mange, som naar de høre det, forundre sig over, at der midt i Israel kunde være saa stor en Van-kundighed om Gud; men det er da kun, fordi de ikke selv kiende Herren og forstaaer derfor ikke heller hans Tale, ja, tænker ikke engang paa at selv vi mener ingenlunde vi kiender et Menneske, fordi vi veed, han er til, hvad han hedder og hvor han boer, har seet ham en enkelt Gang og hørt ham tale, vi troer kun at kiende dem, vi har levet længere Tid i Nærheden af, saa vi veed, hvordan de tænker og handler, veed, *hvordan de er*. Thi kiære Venner! naar vi blot tager det ligesaa alvorligt med at kiende Gud, som med at kiende Mennesker, da seer vi strax, at der ogsaa mellem os, midt i Christenhe-den er meget lidt *Guds-Kundskab*, saa for den Sags Skyld kunde Christus og hans Apost-ler møde netop det Samme hos os, som hos Jøderne

## 6te Søndag efter Paaske 1846

og naar man derfor hverken bandsætter os, som nu forkynder Evangelium eller indbil-der sig at gjøre Gud en Tjeneste med at slaae os ihjel, da er det ingenlunde fordi man nu kiender *Faderen og Sønnen* bedre, men fordi vi selv kiender og ligner dem saa lidt.

Ja m. V. skal vi nogensinde komme dertil, at vi kan dele Apostlernes Trøst, den Trøst, at de havde ingen Fiender uden dem, der ogsaa var Guds Fiender, fremmede for Ham af Moders Liv, saa vi sige med Apostelen Johannes: vi er af Gud, hvem der kien-

der Gud, hører os, hvem der ikke er af Gud, hører os ikke, derpaa kiender vi Sandhedens Aand og Vildfarelsens Aand, skal vi nogensinde komme dertil, hvortil aabenbar ogsaa vi er kaldte, da maae vi baade indsee og tilstaae, at vi endnu kun kiende meget lidt baade til Faderen og til Sønnen, fordi en død Kundskab er her omtrent det Samme som ingen, og levende Kundskab har vi kun til Gud, forsaavidt vi elsker og ligner Ham, som Apostelen *Johannes* vidner: hvo som ikke elsker, kiender ikke Gud, thi Gud er Kiærlighed, men hver [den] der bliver i Kiærlighed, bliver i Gud og Gud i ham.

Gaaer det nu saaledes med det grønne Træ, hvordan da med det Tørre? Kiende selv vi kun lidt til Faderen og Sønnen, vi som troe paa den Kiærlighed, Faderen har elsket os med, da Han forbarmede sig over os, og troe paa Hans eenbaarne Søn som Den, der er Eet med Faderen, har Magt til at forlade Synder og har Hjerter til at skiænke os det evige Liv, gaaer det saaledes med os, hvordan da med de Mangfoldige, som enten er aldeles uden Gud i Verden, eller vil dog ingeniende troe, at Han virkelig er Fader, men siger, ligesom *Mahomed*, det er umueligt at Gud kan have en Søn, tænker, som han,

6te Søndag efter Paaske 1846

at de Christne er Afgudsdyrkere, fordi de bekiende Tro paa en treenig Gud, og indbilder sig, det er ligesaa umueligt, at der kan være tre Guddommelige Vidner i Himmelen, Tre, som er sig den samme Guddom bevidst, som at tre Stene kan være een; men ingen Saducæer kunde være mere ubekiendt med Faderen og Sønnen end de er, og mon de ikke ligesaavel kunde indbilde sig, de gjorde Gud en Tjeneste ved at slaae Apostler ihjel, som med henrivende Ord, med Tegn og underlige Gierninger overtalte Menneskene til at troe, hvad de Fremmede for Faderen og Sønnen kalde Sværmeri, Kiættereri og Gudsbespottelse.

Men kan vi da ikke slaae os til Ro med den Tanke, at om det end kun er lidt, vi endnu kiende til Faderen og Sønnen, saa er det dog langt meer end de Fleste?

Nei, det være langt fra, thi dels maae vi vide, at naar de, som slet ikke kiende Faderen eller Sønnen, idag eller imorgen vil gaae irecte med os om vor Tro, vort Haab og vort Vidnesbyrd, da forslaaer lidt Gudskundskab ikke til at tage Korset op og følge

Apostlerne, som de fulgde Herren, dertil hører den samme levende Overbevisning som de havde, om vort Fællesskab i Tid og Evighed med Faderen og Hans Søn Jesus Kristus, dertil hører den Kiærlighed, som forvisser os om, at vi bliver i Gud og Gud i os, og desuden, hvordan skulde vi kiende det mindste til Faderen og Sønnen, der kun kiendes forsaavidt de elskes, uden at ønske, hige og tragte efter et altid nøiere og inderligere Bekiendskab, saa hvis vi ikke gjør det, da kiende vi endnu slet intet til Faderen og Sønnen, men bedrage kun os selv med en tom Indbildning.

Men naar vi nu derimod baade indsee, det er kun meget lidt, vi i Sammenligning med Apostlene, kiende til Faderen og Sønnen, men ønske inderlig at voxe i Vorherres Jesu Christi Naade og Kundskab; hvad skal vi da gjøre?

6te Søndag efter Paaske 1846

Hvad vi gjør, naar vi har et Menneske kiær og stræber at blive fortroligere bekiendt med ham, at vi holder os nærmere til ham, og stræbe at ligne ham, at sætte os ind i hans hele Maade at leve, at være og at tænke paa, det Samme maae vi naturligviis ogsaa gjøre, naar det alvorlig ligger os paa Hjerte at blive daglig bedre bekiendt baade med Faderen og Sønnen, ligesom David synger: een Ting har jeg forlangt af Herren og den vil jeg stræbe efter, at jeg maa boe i Herrens Huus alle mine Livsdage og betragte Herrens Livsalighed og undersøge hans Tempel. Men skal dette være Andet end tomme Ord eller taabelige Griller, da er det jo med Aanden, med Faderens og Sønnens Aand, vi maae stræbe at blive altid bedre bekiendt, i Aanden vi maae holde os nær til Faderen og Sønnen, for at boe i Guds-Huset, betragte dets Deilighed og lære dets Skikke, som Sønnen har sagt: Gud er Aand og de som vil tilbede Ham, maae tilbede Ham i Aand og Sandhed, thi saadanne Tilbedere er det, Han søger.

Ja m. V. det hører til den christelige Børnelærdom, at al himmelsk og guddommelig Oplysning er den Hellig-Aands Gierning, og det er soleklart, at da vi legemlig ikke kan see Faderen, og Sønnen er faret til Himmels, og komme ikke igien, før Alt er fuldkommet, saa er det ene og alene i Aanden at vi kan holde os nær til Gud, og Gud vil komme til os, saa det følger af sig selv, at vi kiender ikke det mindste meer til Faderen

eller Sønnen end vi kiender til den Hellig-Aand, ja, at det kun paa Jorden er mueligt at kiende Faderen og Sønnen, fordi den Hellig-Aand er her, og de Tre er

6te Søndag efter Paaske 1846

Eet, saa at ligesom hvem der har seet Sønnen, har ogsaa seet Faderen, saaledes veed ogsaa Aanden Alt hvad der er i Gud, thi Han randsager alle Ting ogsaa Guds Dybheder.

Trængde det derfor til Beviis, at vi kun kiender meget lidt til Faderen og Sønnen, da maatte det dog slaae os Alle som alvorlig spørge efter Herren, naar vi betænker, hvor lidt vi kiender til den Hellig-Aand, som en guddommelig Person, vor og hele Menighedens Trøster, Talsmand og Ledsager! Er det ikke sandt m. V. at vi hvert andet Øieblik kan gribe os selv i den Indbildning, at vi kiender mere til Faderen og Sønnen end til Ham, for ikke at tale om de Mange, der endnu tænke, de kan kiende baade Faderen og Sønnen, uden engang at troe og vide, at der er en Hellig-Aand, ligesaa virkelig en Person, som Faderen og Sønnen.

Altsaa, her maae vi begynde, om vi skal komme til levende Guds-Kundskab og voxederi, thi det er Aanden, som gjør levende, det er Ham alene, den Sandhedens Aand, som udgaaer fra Faderen, der kan og vil forklare og herliggjøre Sønnen paa Jorden, saa først naar vor Tro paa den Hellig-Aand bliver fast og levende, først da kan der være christelig Tale om at kiende Faderen og Sønnen; thi ligesom Faderen er Kiærligheden og Sønnen er Sandheden, saaledes er den Hellig-Aand Klarheden selv i egen guddommelige Person, hvis levende Bekiendskab er den eneste sande christelige Oplysning, som skrevet staaer: vi forvandles fra Klarhed til Klarhed af Herrens Aand.

6te Søndag efter Paaske 1846

Vil vi derfor lære ret at kiende Faderen og Sønnen i Hvis Erkiendelse alle Viisdoms og Kundskabs Liggendefæ er skjulte, saa det er, som Herren har sagt, det evige Liv at kiende Faderen og Jesus Christus som Han udsendte, da maae vi nødvendig af Hjertet sige og synge med Fædrene:

Kom, Sandheds Aand! og Vidne giv  
I mig at *Jesus* er mit Liv,  
Saa jeg af intet Andet veed  
End ham, min Sjæl til Salighed;

men derved maae vi ingenlunde blive staaende, thi skal vi lære at kiende Faderen og Sønnen, da er det ikke Nok at vi føle med David i den gamle Pagts Dage, at det er umueligt uden den Hellig-Aand bliver hvilende paa os og boer i os som sit Tempel, men vi maae troe, Han er midt iblandt os, og vi maae vide at finde Ham eller rettere at lade os finde af Ham, thi vi har jo ingen Paaskedag ivente, da Sønnen øiensynlig skal blæse paa os og sige: annammer den Helligaand, og vi har jo heller ingen Pindsedag ivente, da vor Forsamlings-Huus skal gaae som et Lagen for den Almægtiges Aandepust og glødende Tunger sees at sætte sig paa os, vor Paaske og Pindse er jo troende at tilegne os Vorherres Jesu Christi Opstandelses Kraft og Hans Lidelsers Fællesskab i den Helligaand, som er os skiænket og givet til at blive hos os evindeligt, og som ikke kan eller vil skjule, men kan og vil aabenbare sig for os alle, som troe, og give os al den Aabenbaring, al den levende Guds-Kundskab, som er os nyttig, som vi kan bære og bruge, naar vi kun ikke selv forhindre det, ved at ville foreskrive Ham Love, eller forlange, Han skal rette sig efter vore barnagtige Griller og selvkloge Paafund.

---

6te Søndag efter Paaske 1846

Ja Ch. V. er det kun virkelig vort Hjertes Lyst at kiende Faderen og Sønnen i og med den Helligaand, da skeer det ogsaa vidunderlig snart og godt, efter Prophetens Ord om den ny Pagts Dage: da skal ikke den Ene sige til den Anden: kiend Herren, thi de skal Alle kiende mig, de Smaa med de Store, og som en anden Prophet siger: Maanens Lys skal være som Solens og Solens Lys som syv Dages Lys paa den Dag, naar Herren hel-

breder sit Folks Saar. Det kommer kun derpaa an, at vi vil troe og annamme den første Oplysning, den Helligaand giver os om sig selv, den Oplysning, at eftersom han ikke er min eller din men hele Menighedens Aand, saa vil Han heller ikke lade sig finde i Noget, som er mit eller dit, i nogen Enkelts Fornuft og Forstand, Bibelkundskab eller Skriftklogskab, men kun i hvad der i Sandhed er fælles for alle Troende, er den hele Menigheds fra Begyndelsen til Enden, altsaa først og fremmerst i det Troens Ord, som vi alle bekiende, og som skal være os Kiendemærket paa *Sandhedens Aand*, som den Aand, der med os alle vil bekiende den i Kiødet komne *Jesus Christus*, korsfæstet, opstanden, himmelfaren.

Ja m. V. naar denne Bekiendelse, som Christi Brev, skrives ikke med Blæk men med den levende Guds Aande, ikke i Steentavler, men i Hjertets Kiødtavler, da begynde vi at kiende den Hellig-Aand, og at kiende Gud-Fader, vor Skaber og Jesus Christus, Hans eenbaarne Søn Vorherre i den Helligaand, og naar vi da læse i Skrifterne, da har vi den Helligaand med os, som forklarer dem og minder os om Alt hvad Herren har sagt, og naar vi da tale om Faderen og Sønnen, da staae de lyslevende for os, og da kan vi tale levende om hvad os er skiænket af Gud, og da forkynder den Helligaand ogsaa os de tilkommende Ting, ja, det Bedste af Alt hvad der kan times: vor Vext i Jesu Christi Naade og Kundskab, i Faderens og Sønnens Erkiendelse, vor Indgang og fuldkomne Glæde i Apostlernes Samfund med Faderen og Hans Søn Jesus Christus, vor Opstandelse og Himmelfart med det evige Liv i Herrens Navn, som er vor Livskraft, vort Lys og vor Salighed Amen!